

Bilag 6. Underbilag a.

Professor *Munch-Petersen* fremsætter følgende Udtalelse:

Medens hidtil Højesteretsdomme, der fremtraadte som den enevældige Konges Afgørelse af Sagen, var blevet afsagt uden Præmisser, blev der efter Junigrundloven af 1849, som Led i dennes Krav om Offentlighed i Retsplejen, udfoldet Bestræbelser for at faa dette Forhold forandret, saaledes at Almenheden kunde blive bekendt med de Grunde, der havde bestemt Højesterets Afgørelse. I Rigsdagssamlingen 1855—56 fremsatte saaledes *Hother Hage* et Forslag, hvorefter det skulde paalægges Højesteret at angive Grunde for sine Domme, og under Behandlingen af dette Forslag rejstes ogsaa Spørgsmaalet om den helt offentlige Votering, der særlig fandt Støtte i Folketinget hos *N. F. S. Grundtvig* og i Landstinget hos *Orla Lehmann*. Resultatet blev Loven af 8. Marts 1856. Efter denne Lov skal det altid paaligge Højesteret at angive de Grunde, hvorpaa dens Domme er bygget, og dette kan i enhver Sag efter Højesterets eget Valg ske enten ved en skriftlig Meddelelse af Grundene eller ved offentlig Stemmegivning; i det sidste Tilfælde kan en Raadslagning inden lukkede Døre gaa forud for den offentlige Afstemning. Der blev under Lovforslagets Behandling i Landstinget af *Orla Lehmann* udtalt det Haab, at Højesteret, naar der saaledes gives den Valget mellem skriftlige Præmisser og offentlig Afstemning, „vil forsøge offentlig Votering, at den derved vil komme til Erfaring om, at dette ikke har noget afskrækkende, og at vi saaledes vil ende med her i Landet at faa en Afgørelsesmaade, der efter min Overbevisning er det kraftigste Middel til at fremkalde et ophøjet Sind og en høj Karakter paa det Sted, hvor det fremfor alt er nødvendigt, og hvor det ikke saa let kan udvikle sig under Hemmelighedsfuldhedens Skygge“. Dette Haab gik dog ikke i Opfyldelse, idet Højesteret, saa vidt vides, ingen Sinde har forsøgt offentlig Votering, men altid har nøjedes med at give, sædvanlig ret kortfattede, Præmisser. Ved Retsplejeloven bortfaldt denne fakultative Adgang for Højesteret til at gøre Brug af offentlig Votering, der jo saaledes havde vist sig at være uden praktisk Betydning, og herefter maa den almindelige Regel i § 214, 2det Stykke, om at Dommernes Raadslagninger og Afstemninger ikke maa overværes af Tilhørere — saa at Almenheden alene gennem de Grunde, hvormed Rettens Afgørelser ifølge § 218 skal ledsages, bliver bekendt med Dommens nærmere Mening — ogsaa finde Anvendelse paa Højesteret. Derimod antages med Føje denne Bestemmelse om hemmelig Votering ikke ved Landsretterne eller Sø- og Handelsretten at afskære Muligheden for, at Dommerne, ligesom efter den tidligere Procesordning, afgiver dissenterende Vota, hvormed Parterne faar Lejlighed til at gøre sig bekendt, og som ogsaa gennem Domssamlingerne meddeles Offentligheden. En saadan Adgang til at offentliggøre dissenterende Vota skulde da herefter heller ikke være udelukket for Højesterets Vedkommende, men har her ganske vist ikke hidtil været benyttet.

Hvad fremmede Procesordninger angaar, er det vel Regelen, at Voteringen ogsaa i den højeste Instans er hemmelig, hvad der dog f. Eks. i Sverige ikke antages at udelukke, at man meddeler Offentligheden gennem „Nytt juridisk Arkiv“ baade Navnene paa de Dommere, der har voteret i den enkelte Sag, og mulige Dissenser. Men offentlig Votering har dog gennem lange Tider været anset som en selvfølgelig Ordning ved alle kollegiale Retter i England, hvorfra som bekendt baade Offentligheden og de andre Grundsætninger, der har været bestemmende for vor nye Retsplejeordning, har deres Udspring, og dette vækker da en stærk Formodning om, at en saadan Voteringsmaade stemmer bedst med denne Ordningens hele Grundkarakter. Og navnlig har den offentlige Votering allerede i to Menneskealdre været anvendt ved den norske Højesteret, og da Forholdene i Norge paa Grund af det nøje Fællesskab i hele Retsgrundlaget er af særlig Interesse for os, skal der her gøres lidt nærmere Rede for, hvorledes Ordningen med den offentlige Votering her har udviklet sig, og hvilke praktiske Erfaringer man har gjort dermed.